Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Beantwoording schriftelijke vragen

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	datum
Portefeuille(s)	Portefeuille(s)
Portefeuillehouder(s):	Voor en achternaam collegelid of -leden
Behandeld door	Naam directie + algemeen mailadres (bestuurszaken.etc@amsterdam.nl)
Onderwerp	Beantwoording schriftelijke vragen van de leden Naoum Néhmé en Martens inzake knelpunten op het elektriciteitsnet

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 24-06-2021 heeft het college schriftelijke vragen ontvangen van de leden Naoum Néhmé en Martens inzake knelpunten op het elektriciteitsnet. Onderstaand treft u de beantwoording van deze vragen aan.

- Even goed kijken hoe we hier antwoorden in relatie tot de nieuwe congestie die afgekondigd zal worden door Liander. Hoe zit het in de tijd?
- In deze beantwoording zeggen we relatief weinig over wat er op KT wordt gedaan om congestie te voorkomen of te mittigeren. Kan mij voorstellen dat we dat liever doen in de update brief van college. Wel goed kijken hoe eea op elkaar past. Zal namelijk zo zijn dat deze beantwoording ongeveer op zelfde moment naar raad gaat, niet?

Met opmaak: Met opsommingstekens + Niveau: 1 + Uitgelijnd op: 0,63 cm + Inspringen op: 1,27 cm

Toelichting door de vragenstellers
Op 24 juni jl. berichtte Liander over de knelpunten die bij Buiksloterham en Overhoeks zijn ontstaan in Amsterdam nadat de maximale capaciteit is bereikt voor het leveren van stroom. Hierdoor staat de vestiging van bedrijven, supermarkten, horeca, fabrieken en andere grootverbruikers on hold. Liander verwacht dat dergelijke tekorten op meer plekken in de stad kunnen ontstaan. Volgens Liander is de schaarste ontstaan door de groeiende economie, de digitalisering van de samenleving, het in recordtempo bouwen van huizen en het verduurzamen van de energievoorziening. Liander geeft aan dat het capaciteitsgebrek geen gevolgen heeft voor consumenten of ondernemers die geen grootverbruikers zijn.[1]

Gezien het vorenstaande stellen de leden Naoum Néhmé en Martens, namens de fractie van de VVD, op grond van artikel 84 van het Reglement van orde gemeenteraad en raadscommissies Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen:

Het college kan de gestelde vragen als volgt beantwoorden.

[1] https://www.liander.nl/nieuws/2021/06/24/knelpunten-op-het-elektriciteitsnet-amsterdam

1. *Liander schetst een aantal oorzaken die overbelasting veroorzaken: groeiende economie, digitalisering, woningbouw en verduurzaming van de energievoorziening. Wat zijn volgens het college de onderlinge verhoudingen van deze factoren(A)? Zijn hier cijfers over(B)? Welk neemt het grootste energieverbruik voor zijn rekening(C)?*

(A+B) In de themastudie elektriciteit 2.0 hebben Liander en de gemeente inzichtelijk gemaakt wat de huidige belasting op het net is en de verwachte groei in vraag naar elektrisch vermogen tot 2050, verdeeld over verschillende categorieën elektriciteitsvragers. Uit de thematische studie blijkt dat de belasting op het net tot 2050 vooral toeneemt door vestiging van datacenters (aandeel van totaal gevraagd piekvermogen is 25%), gevolgd door nieuwbouw (15%) en duurzame mobiliteit (11%). De warmtetransitie, specifieke klantvragen bekend bij Liander, of vraag van buiten Amsterdam die wel drukken op de onderstations in Amsterdam, nemen ieder zo'n 8% van de totale vraag naar vermogen voor hun rekening. Tot slot laat de studie zien dat de vermogensvraag van de Industrie rond de 2 % van het totaal is.

Met opmerkingen [redacted] Woningen en bedrijfsvastgoed?

Met opmerkingen [redacted] Waar tellen deze cijfers naar op? In ieder geval niet naar 100

(C) De themastudie elektriciteit 2.0 gaat over de vraag naar het benodigde elektrisch vermogen, maar zegt niets over het energieverbruik. Klanten van Liander vragen een bepaald vermogen aan wat ze maximaal denken nodig te hebben en op basis hiervan legt Liander het netwerk uit. Het is echter niet zo dat alle klanten continu 100% van dit maximale vermogen gebruiken, enkel op sommige momenten. We kunnen echter wel beredeneren dat datacenters mogelijk de grootste verbruikers zijn: Over het algemeen gesproken hebben datacenters zowel een hoog vermogen als dat ze bijna continu een groot gedeelte van dit vermogen gebruiken. Daarmee lijken datacenter relatief gezien de meeste energie te gebruiken. In vergelijking met elektrische bussen bijvoorbeeld: bussen hebben ook een hoog vermogen nodig, maar gebruiken dit zelden, en zijn laag in energieverbruik.

Overigens is er geen sprake van overbelasting van het elektriciteitsnetwerk. Dit wordt door het afkondigen van congestie juist voorkomen. Door overbelasting te voorkomen wordt de kans op stroomstoringen gemitigeerd.

2. *In hoeverre worden de capaciteitsproblemen veroorzaakt door de energietransitie (stoppen met aardgas en overstappen op stroom)? En in hoeverre belemmeren de capaciteitsproblemen juist de energietransitie?*

De capaciteitsproblemen worden veroorzaakt door een stapeling van ontwikkelingen. De overstap van aardgas naar andere energiebronnen is er hier één van. Hierdoor wordt een gedeelte van de bedrijfsprocessen steeds meer geëlektrificeerd. Dit zorgt ervoor dat elektrische vermogensaanvragen van bedrijven groter worden. Ook woningen maken steeds meer gebruik van elektriciteit voor verwarmen en koken. Dit zorgt met name voor een hoger piekvermogen, het energieverbruik in het algemeen zien we juist afnemen.

Met opmerkingen [redacted] In deze sectoren, of overall?

Voor het gebied Westhaven geldt dat de capaciteitsproblemen worden veroorzaakt door een snelle toename van het aantal klantvragen van bedrijven het afgelopen jaar. Liander geeft aan dat dit grote aantal klanten een trendbreuk is ten opzichte van eerdere jaren. Deze klantvragen betreffen

over het algemeen nieuwe bedrijvigheid met grootverbruik aansluitingen en in 1 geval uitbreiding van een bestaande aansluiting.

Voor het gebied Buiksloterham wordt de capaciteitsgroei veroorzaakt door de transformatie van een industrieel bedrijventerrein naar een circulaire stadswijk gericht op wonen en werken. De snelheid waarmee deze ontwikkelingen plaatsvinden i.r.t. de snelheid waarmee Liander haar netwerk ~~kan uitbreiden~~uitbreiding heeft gepland is de belangrijkste oorzaak voor de huidige capaciteitsproblemen.

Voor beide gebieden geldt dan ook dat een relatie met de energietransitie niet een op een valt te constateren.

Er is slechts één specifieke ontwikkeling (een logistiek distributiecentrum in het Havengebied) die op dit moment hinder ondervindt van de huidige congestie. Met de ontwikkeling van dit distributiecentrum wordt o.a. invulling gegeven aan de energietransitie (elektrisch vervoer). Er kan dus worden beredeneerd dat dit specifieke geval vertraging oploopt in de uitvoering van de energietransitie.
Over het algemeen geldt dat de knelpunten op het elektriciteitsnetwerk impact hebben op vrijwel alle ontwikkelingen van grootverbruikers in de stad, ook op ontwikkelingen die verband hebben met de energietransitie. Het is niet uit te sluiten dat in de toekomst..... (tijdelijke) belemmeringen / vertragingen ontstaan als gevolg van capaciteitstekort op het elektriciteitsnet voor bedrijven die hun energiesysteem willen elektrificeren. Link met Lobby boodschap leggen?

Overigens is de basiscapaciteit van het netwerk in grootstedelijke gebieden zoals Amsterdam voldoende om een groeiende hoeveelheid duurzame opwek goed te kunnen faciliteren. Problemen doen zich voor in relatie tot de vraag naar stroom en niet zozeer de levering van duurzame opwek. Er kunnen enkele uitzonderingen zijn als er lokaal, op plekken waar de vraag naar elektriciteit laag is, erg grote hoeveelheden zonnepanelen worden geïnstalleerd. Dan moet de capaciteit op het laagspanning of soms middenspanningsnet aangepast worden. Echter op onderstation-niveau in Amsterdam zal dit nergens tot problemen leiden. De inpassing van duurzame opwek ondervindt dan ook over het algemeen geen probleem van knelpunten op het netwerk.

Met opmerkingen [redacted] Is overigens het juiste woord?

3. *Het college wil niet in 2050 maar in 2040 een aardgasvrij Amsterdam realiseren. Er is vaak gewaarschuwd voor overhaast stoppen met aardgas, onder andere omdat het elektriciteitsnet een versnelde transitie niet zou kunnen dragen. Speelt de 2040-ambitie volgens het college een rol bij de huidige capaciteitsproblemen?*

Voor specifiek de huidige capaciteitsproblemen in Buiksloterham/Overhoeks en Westhaven geldt dat de Amsterdamse aardgasvrij ambitie geen rol speelt. Het gaat hier immers om gebiedsontwikkeling waarbij aardgasvrij bouwen een landelijke wettelijke verplichting is en om grootschalige ontwikkelingen in het havengebied. De snelheid waarmee deze ontwikkelingen plaatsvinden i.r.t. ~~de snelheid~~ het tempo waarmee Liander haar netwerk kan uitbreiden is de belangrijkste oorzaak voor de huidige capaciteitsproblemen.

4. *Liander stelt dat particuliere consumenten en ondernemers geen gevolgen ondervinden van het capaciteitsgebrek. Klopt dit naar mening van het college?*

We hebben Liander gevraagd om medio september met een scherper beeld te komen over de gevolgen. Liander heeft aangegeven dat particuliere consumenten en ondernemers met kleinverbruikaansluitingen geen hinder ondervinden van de afgekondigde congestie in Buiksloterham en in het westelijk deel van de Haven. Het college heeft echter opgemerkt dat de consumenten en ondernemers ook gebaat zijn bij de ontwikkeling van voorzieningen in het gebied waar zij gevestigd zijn. Daarom is het zaak om te voorkomen dat deze ontwikkelingen niet kunnen worden voorzien van elektriciteit. Naast beter inzicht verschaffen, hebben we Liander dan ook verzocht om zich nadrukkelijk in te spannen voor het mogelijk maken van de voorzieningen en aangeboden om hierbij te helpen waar nodig. We maken een complete stad, hierbij zijn ook voorzieningen als scholen, supermarkten en horeca nodig.

5. *Zijn er aanvragen voor elektrische laadpalen afgewezen door Liander vanwege capaciteitsproblemen? Zo ja, waar en hoe vaak?*

Er zijn op dit moment geen elektrische laadpalen afgewezen door Liander vanwege de capaciteitsproblemen. Deze hebben een kleinverbruiksaansluiting. Liander heeft aangegeven dat alle ontwikkelingen met een kleinverbruiksaansluiting doorgang kunnen hebben.

6. Kan het college cijfermatig toelichten of en zo ja in hoeverre de capaciteitsproblemen de woningbouw nadelig beïnvloedt? Is de bouw van woningen uitgesteld? Zo ja, hoeveel woningen betreft het en hoelang duurt het uitstel?

De woningbouw wordt niet nadelig beïnvloed. Voor de bij Liander bekende plannen van woningbouw geldt dat de benodigde capaciteit voor die plannen al zijn meegenomen in de prognoses en daarvoor is reeds voldoende elektrisch vermogen gereserveerd

7. De vestiging van diverse grootverbruikers staat momenteel on hold, volgens Liander fabrieken, horeca, supermarkten etc. Om welke bedrijven gaat het precies? En hoeveel banen gaan hiermee naar schatting van het college gemoeid? Oftewel, wat doet het capaciteitsgebrek met de werkgelegenheid?

Voor Buiksloterham/Overhoeks zijn er momenteel geen grootverbruikers die hinder ondervinden van de congestie. In het Westhaven gebied is op dit moment één ontwikkeling bekend waarin Liander niet kan voorzien. Het gaat hierbij om een logistiek distributiecentrum. In het onderzoek naar congestiemanagement dat nu wordt uitgevoerd, wordt onderzocht op welke wijze en in welke mate eventueel wel kan worden voorzien in deze aanvraag. Daardoor is op dit moment nog niet te zeggen of en in welke mate impact heeft op de werkgelegenheid. Over de uitkomsten dit onderzoek wordt u zo spoedig mogelijk (Liander verwacht dit onderzoek in september 2021 af te ronden) geïnformeerd.
Er zijn geen andere ontwikkelingen bekend die op dit moment hinder ondervinden van de congestie in deze gebieden.

Met opmerkingen [redacted] In eerdere teksten stond dat laadpalen van laagspanning gebruik maken en dat de problemen zich voordoen bij hoogspanning. Klopt dat? Dan zou ik zoiets ook toevoegen.

Met opmerkingen [redacted] Je opmerking klopt deels, BSH heeft te maken met m ddenspanning. Daarbij is het volgens mij een te groot statement dat zich op laagspanning geen problemen voordoen. Soms moeten het worden uitgebreid. Daar kan ook zo maar een jaar overheen gaan voordat het uitgevoerd is (door tekort technisch personeel).
Het antwoord zoals het er nu staat klopt. Niet aanvullen.

Met opmerkingen [redacted] Eens[redacted]

Met opmerkingen [redacted] Hoe zeker zijn we dat alle plannen in de liander cijfers zitten? Voor de betreffende gebieden (plus wat er aan komt) en de rest van de stad. Afbakenen waarop deze uitspraak betrekking heeft?

8. Hoe verslechteren de capaciteitsproblemen naar mening van het college het vestigingsklimaat voor bedrijven in Amsterdam?

Een goed vestigingsklimaat wordt bepaald door een combinatie van beschikbaarheid van talent en personeel, goede infrastructuur via verschillende modaliteiten, een prettige en levendige leefomgeving met cultuur en voorzieningen, onderwijsmogelijkheden en stabiele politieke en monetair systeem. Een robuuste energie-infrastructuur is daarbij van belang. De knelpunten van nu stellen de stad voor uitdagingen die niet onoverkoombaar zijn. Om het vertrouwen te behouden is het belangrijk om inzicht te geven in de wijze waarop gemeente en netbeheerders deze uitdagingen te lijf gaan. Hiervoor wordt binnen het programma EVA onder andere gewerkt aan een ontwikkelkader. Hierin zal geschetst worden waar en op welk moment nieuwe elektriciteitsinfrastructuur zal worden gerealiseerd of oude uitgebreid. Investeringen in de stad worden voor een langere periode gedaan en Amsterdam kan, in combinatie met de andere krachten en kwaliteiten van de stad, een belangrijke speler blijven met een gunstig vestigingsklimaat.

Met opmerkingen [redacted] 1)Moeten we ook niet meer zeggen over hoe in het hier en nu (KT) aan oplossing wordt gewerkt door Liander (en partners)
2) Gaat ontwikkelkader ook naar de Raad?

9. Liander verwacht dat er op meer plekken schaarste kan ontstaan. Welke plekken betreft het?

Ook in andere gebieden in de stad is de situatie zorgelijk en bestaat het risico dat Liander in de nabije toekomst het congestieniveau van geel naar oranje moet verhogen. Dit hangt af van de snelheid van de ontwikkelingen in de stad én van de snelheid waarmee ~~we~~ zij het elektriciteitsnet ~~kunnen~~ kan uitbreiden. Begin september maken Liander, de gemeente en TenneT samen transparant wat de status is van de overige stations, in combinatie met de te verwachten ontwikkelingen in extra elektriciteitsverbruik. Specifiek het westelijke deel van Amsterdam, gevoed door verdeelstation Hemweg is onder onze aandacht omdat dit een groot voedingsgebied behelst. Behalve bij onderstations kunnen er ook lokaal congestieproblematieken ontstaan met bekabeling zoals bij Buiksloterham.

10. In het Parool gaf wethouder Van Doorninck aan meer mogelijkheden te willen om grootgebruikers af te dwingen minder elektriciteit te gebruiken. Waarom wil het college dit? En hoe ziet het college deze mogelijkheden concreet voor zich?

Netbeheerders zijn gehouden aan het non-discriminatoir handelen. Dit betekent dat zij altijd verplicht moeten aansluiten, ongeacht de vraag van de klant en de capaciteit op het netwerk op dat moment. Dit zou ervoor kunnen zorgen dat één ontwikkeling beslag legt op de capaciteit van een heel gebied. Het zou helpen wanneer er meer instrumenten beschikbaar komen om grootverbruikers te bewegen om zelf maatregelen te treffen om hun piekverbruik omlaag te brengen. Bijvoorbeeld door slim energiemanagement, tijdelijke opslag of het omlaag brengen van het energieverbruik tijdens piekuren (bijvoorbeeld door 's nachts te laden).

Netbeheerders hebben nu onvoldoende mogelijkheden en (financiële) prikkels om dit af te kunnen dwingen. In Amsterdam zijn we met verschillende pilots bezig om hiermee te experimenteren. Zoals de pilot bij ArenA (Life Project) en de Flexpower-pilot voor laadpalen. Maar voor opschaling is echt goede regelgeving nodig. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan dynamische tarieven. De

tarieven worden lager op momenten dat er veel capaciteit beschikbaar is en hoger wanneer er weinig capaciteit beschikbaar is. Ook mogen netbeheerders nu pas aan piekreductie denken op het moment dat er al congestie is. Dit zal veel eerder moeten kunnen, juist om te voorkomen dat dit ontstaat.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Simone Kukenheim / Femke Halsema / pm
Wethouder portefeuille / burgemeester

LET OP: GEEN ONDERTEKENING NODIG

Met opmerkingen [redacted] Even goed kijken wie ondertekent